

נוסח עדכני נכון ליום: 18-09-2023

חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח-1957

פרק ראשון

הגדרות

1. בחוק זה –

"שר" – חבר הממשלה, במידה שהממשלה העבירה לו את הסמכות לבצע חוק זה;

"מצרך" – כל חי, דומם או צומח, בין תלוש ובין מחובר, לרבות מים ומחצבים ולרבות מצרך דומה, אך למעט קרקעות ובנינים וכל דבר שדיני הפיקוח על מטבע חוץ חלים עליו;

"מצרך דומה" – לרבות מצרך בעל תכונות דומות ביותר למצרך פלוני, אף אם אינו זהה מכל הבחינות עם אותו מצרך;

"שירות" – לרבות כל שירות לזולת, וכן שעשוע ציבורי כמשמעותו בפקודת השעשועים הציבוריים, 1935, וכל עשייה במצרכים למען הזולת, לרבות בניה, בין לצורך עצמי ובין לצרכי אחרים ולרבות שירות דומה, אך עבודתו של עובד שכיר אינה בגדר שירות למעבידו;

"שירות דומה" – לרבות שירות בעל תכונות דומות ביותר לשירות פלוני, אף אם אינו זהה מכל הבחינות עם אותו שירות;

"עושה שירות" – לרבות העושה בידי אחר, ולגבי בניה גם לרבות הקבלן, האדריכל המהנדס, וכל הממלא תפקידי השגחה בביצועה;

"שכר" – כל תשלום כסף, או תמורה אחרת, בעד עשיית שירות;

"אגירה" –

(1) החזקת מצרך לצרכי עסק בכמות העולה על הכמות הדרושה לניהול תקין של העסק;

(2) החזקת מצרך, שלא לצרכי עסק, בכמות העולה על הכמות הדרושה לצריכה עצמית;

"מפעל" – כל מפעל של תועלת ציבורית וכל מיזם, או עסק, של תעשיה, מסחר, בניה, תחבורה או חקלאות;

"בעל", במפעל – לרבות אדם הממלא לגבי המפעל תפקידי הנהלה;

"פעולה חיונית" – פעולה הנראית לשר כחיונית להגנת המדינה, לבטחון הציבור, לקיום אספקה סדירה או שירותים סדירים, לקיום יציבות של מחירי מצרכים או שכר שירותים, להגדלת היצוא או להגברת הייצור, לקליטת עולים, או לשיקום חיילים משוחררים או נכי מלחמה;

"מכירה" – עסקה במצרך כנגד תמורה, לרבות שכירות או מתן זכות שימוש, או הסכם על עסקה כזאת, בין שיש עמן עשיית שירות ובין שאיננה;

"הצעת מכירה" או "הצעת שירות" – לרבות הודעה של אדם בכל צורה שהיא –

(1) על מחיר מצרך שהוא מוכן או מסכים למכור,

(2) על שכר בעד שירות שהוא מוכן או מסכים לעשות;

"צרכן", במצרך – מי שקנה אותו מצרך, או רכשו באופן אחר, לכל מטרה שהיא פרט לייצור או למכירה;

"קמעונאי", במצרך – מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא למכור אותו מצרך לצרכן;

"יבואן", במצרך – מי שמביא אותו מצרך מחוץ לארץ;

"יצרן", במצרך – אדם העוסק, בין בעצמו ובין על ידי אחרים, בייצורו של המצרך או בשינויו מבחינת הצורה, הטיב, האיכות או מכל בחינה אחרת שהיא, או העוסק באריזתו או במזיגתו, או המייצר או המגדל תוצרת חקלאית, חיה או דוממת, או גורם לייצורה או לגידולה;

"סיטונאי", במצרך – מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא למכור אותו מצרך לקמעונאי;

"צו אישי" – צו שניתן לאדם פלוני או למפעל פלוני, או למספר בני אדם או מפעלים שפורטו אחד אחד בצו;

"צו כללי" – צו שאינו צו אישי;

"חוק זה" – לרבות התקנות שהותקנו והצווים שניתנו על פיו.

תחולת החוק

2. חוק זה לא יחול אלא בתקופה שקיים במדינה מצב של חירום בתוקף אכרזה לפי סעיף 9(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948.

היסוד לשימוש בסמכות

3. לא ישתמש שר בסמכותו לפי חוק זה, אלא אם היה לו יסוד סביר להניח שהדבר דרוש לקיום פעולה חיונית, למניעת הפקעת שערים וספסרות או למניעת הונאת הציבור.

פרק שני: סמכויות פיקוח

אכרזה על מצרכים ושירותים בני-פיקוח

4. (א) שר רשאי להכריז על מצרכים ועל שירותים כמצרכים או כשירותים בני-פיקוח; הכרזה כאמור יכול שתהיה למצרך או לשירות מסויים, לסוגי מצרכים ושירותים או לכלל המצרכים והשירותים.

(ב) הודעה על אכרזה לפי סעיף זה תימסר לועדת הכלכלה של הכנסת; האכרזה תפורסם ברשומות.

פיקוח כללי על מצרכים ושירותים

5. (א) שר רשאי להסדיר בעצמו –

(1) ייצורו של מצרך מסויים, שמירתו, החסנתו, הובלתו, העברתו ממקום למקום ומיד ליד, הפצתו, מכירתו, רכישתו, צריכתו, הטיפול בו והשימוש בו, לרבות שחיטת בהמות;

(2) פעולתו ודרכי הנהלתו של מפעל העוסק בפעולה חיונית;

(3) עשייתו של שירות בר-פיקוח.

(ב) כל מה ששר רשאי להסדיר לפי סעיף זה, רשאי הוא לאסרו, להגבילו, להטיל עליו פיקוח או בקורת, להתנותו בתנאים, לרבות תנאים לקבלת רשיון, כללי או מיוחד.

(ג) שר רשאי לקבוע, בצו, הוראות בדבר –

(1) הטלת חובה על אדם העוסק בייצורם או במסחרם של מצרכים, או בעשיית שירותים – לנהל פנקסים, חשבונות, רשימות או תעודות אחרות ביחס למפעלו ולספק דינים וחשבונות כמתואר בצו;

(2) הטלת חובה על אדם למכור, או להוציא מרשותו בדרך אחרת, מצרך בר-פיקוח הנמצא בבעלותו, בחזקתו או בפיקוחו, באופן ובזמן שקבע בצו, וכן במחיר שלא יעלה על המחיר המכסימלי שקבע בצו;

(3) סגירתו של מפעל המתנהל ללא רשיון, כשדרוש רשיון להנהלתו לפי חוק זה או כשהורשע בעליו על עבירה לפי חוק זה, וכן הפסקתו של שירות בר-פיקוח הנעשה ללא רשיון, כשדרוש רשיון לעשייתו לפי חוק זה או כשהורשע עושה השירות על עבירה לפי חוק זה;

(4) איסור העלמתם של מצרכים בני-פיקוח או השמדתם.

(1ג) (בוטל)

(ד) (1) צו לפי סעיף זה יכול להיות כללי, או לאדם מסויים או לסוג של בני אדם, או למפעל מסויים או לסוג של מפעלים או לחלק של מפעל או של מפעלים;

(2) צו כללי לפי סעיף זה יכול להיות מוגבל לחלק משטח המדינה;

(3) בצו כללי ובצו לסוג של בני אדם רשאי שר להורות כי הוראות הצו, כולן או מקצתן, לא

יחולו על מי שפורש בצו; פטור כאמור יכול להיות לאדם פלוני או לסוג של בני אדם.

(ה) הסדיר השר בצו עשייתו של שירות בר פיקוח או חיוב המוכר לתת התחייבות למתן שירות, רשאי הוא להסדיר באותו צו, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, כי החיובים שבו יחולו גם על מתן שירות למי שמתגורר ביהודה והשומרון, בחבל עזה או בסיני.

קביעת מחירים

6. (בוטל)

קביעת מחיר מינימלי לחלב גלמי

6א. (בוטל)

קביעת מחיר מינימלי לפטמים

6ב. (בוטל)

קביעת מחיר מקסימלי לעופות

6ג. (בוטל)

רכישת מצרכים

7. (א) שר רשאי להורות בצו (להלן – צו רכישה) על רכישתם של מצרכים בני-פיקוח, אם הוא סבור כי הדבר דרוש כדי למנוע אגירתם, העלמתם, עיכוב לא סביר בהוצאתם לשוק או לשימוש, או שימוש בלתי חוקי בהם, ומשעשה כן יעמדו המצרכים מכוח צו הרכישה לקנין המדינה, נקיים מכל משכון, שעבוד, עיקול או כיוצא באלה, וינהגו בהם כפי שיורה השר; היו המצרכים נתונים במשכון, בשעבוד, בעיקול או כיוצא באלה – יבוא במקום המצרכים, לענין זה, המחיר שהשר ישלם בעדם.

(ב) על מחירם של מצרכים שצו רכישה חל עליהם יחולו הוראות אלה:

(1) נקבע מחיר מקסימלי לאותו סוג של מצרכים – ישולם לבעליהם המחיר המקסימלי;

(2) לא נקבע מחיר מקסימלי – ייקבע מחיר כזה וישולם לבעליהם המחיר שנקבע ואולם אם נקבע מחיר מינימלי לחלב גלמי לא ייקבע מחיר נמוך ממנו;

(3) השר רשאי לנכות מהמחיר ניכוי שלא יעלה על שיעור הריווח שהמכר במחיר המכסימלי משאיר למעשה לבעל המצרכים או על 25% מהמחיר, הכל לפי הסכום הקטן יותר.

הפעלתו של מפעל

8. (א) מפעל העוסק, או הנועד לעסוק, בפעולה חיונית, רשאי שר להטיל על בעליו חובה להפעיל את מפעלו לפי הוראות השר או איסור להפסיק את פעולת המפעל.

(ב) על אף האמור בסעיף 3, לא יתן שר צו לפי סעיף זה, אלא אם יהיה סבור כי הדבר דרוש להגנת המדינה או לשם מניעת הפרעה בקיום אספקה סדירה או שירותים סדירים.

(ג) צו לפי סעיף זה יכול להיות כללי או למפעל מסויים.

מינוי מפקח מורשה

9. (א) שר שנותן צו לפי סעיף 8 ונוכח כי מטרת הצו לא הושגה בגלל הימנעותו או רשלנותו של בעל המפעל שעליו חל הצו, רשאי, בצו, למנות אדם (להלן – מפקח מורשה) לניהול המפעל או לפיקוח על הנהלתו, ורשאי הוא לפרט בצו את תפקידי הניהול והפיקוח.

(ב) העתק הצו יימסר לבעל המפעל, זולת אם הבטחת הגנת המדינה מחייבת לנהוג על דרך אחרת.

(ג) נגרם הפסד למפעל או לעושה שירות על ידי ביצועו של צו על פי סעיף זה, ישולם ההפסד מאוצר המדינה; לא קיבל השר, שעל ידיו ניתן הצו, את התביעה לתשלום ההפסד, כולה או מקצתה, יכריע בית המשפט.

סמכותו של מפקח מורשה

10. (א) מפקח מורשה ינהל את המפעל או יפקח עליו לפי ההוראות שקיבל מהשר, וכל הנושא בתפקידי הנהלה באותו מפעל, או חלק ממנו שהצו חל עליו, חייב למלא אחרי הוראות המפקח המורשה.

(ב) לא יורה מפקח מורשה הוראה הסותרת הוראת כל מסמך המחייב את המפעל, אלא במידה שהורשה לעשות כן בצו של השר.

תקופת כהונתו ושכרו של מפקח מורשה

11. (א) מינויו של מפקח מורשה הוא לשלושה חדשים, אם לא הורה השר בצו על תקופה קצרה יותר, ואולם השר רשאי להאריך את תוקף המינוי לתקופות נוספות שכל אחת מהן לא תעלה על שלושה חדשים, וכן רשאי הוא להחליף מפקחים מורשים.

(ב) מפקח מורשה שאיננו עובד מדינה, רשאי השר לקבוע לו שכר שישולם מאוצר המדינה, בעד מילוי תפקידיו לפי חוק זה.

הפעלת חברה שבה יש למדינה ענין כלכלי חיוני

11א. (א) שר האוצר (להלן בסעיף זה – השר), באישור הממשלה, רשאי להורות בצו לחברה ממשלתית או לחברה מעורבת כמשמעותן בחוק החברות הממשלתיות, תשל"ה-1975, או לחברת בת של חברה כאמור, העוסקת או שנועדה לעסוק בענין שבו יש למדינה ענין כלכלי חיוני, כי תמשיך לפעול לפי הוראות השר; קביעתו של השר כי חברה כאמור עוסקת בענין שבו יש למדינה ענין כלכלי חיוני תהווה ראיה מכרעת על כך, והוראות סעיף 3 לא יחולו לענין סעיף זה.

(ב) נתן השר צו לפי סעיף קטן (א) רשאי הוא, בצו, למנות אדם לניהול החברה או לפיקוח על הנהלתה (להלן – מפקח מיוחד), ורשאי הוא בצו לפרט את תפקידי הניהול והפיקוח.

(ג) מפקח מיוחד ינהל את החברה או יפקח עליה לפי הוראות שקיבל מהשר, וכל הנושא בתפקידי הנהלה בחברה חייב למלא אחרי הוראות המפקח המיוחד; לא יורה מפקח מיוחד הוראה הסותרת כל מסמך אלא במידה שהורשה לעשות כן בצו של השר.

(ד) מינויו של מפקח מיוחד לפי סעיף זה הוא לשלוש שנים אם לא הורה השר בצו על תקופה קצרה יותר, ואולם השר רשאי להאריך את תוקף המינוי לתקופות נוספות שכל אחת מהן לא תעלה על שלוש שנים, וכן רשאי הוא להחליף מפקחים מיוחדים.

(ה) חברה שחל עליה צו לפי סעיף קטן (א), לא יינקטו לגביה הליכים של פירוק, כינוס נכסים, סעדים זמניים, הוצאה לפועל ואכיפה, לפי כל דין.

(ו) ניתן צו לפי סעיף קטן (א) לגבי חברה שלפני יום כ' בטבת תשמ"ו (1 בינואר 1986) מונה לה מפקח מורשה לפי סעיף 9 –

(1) יראו כתקפים את מינויו של המפקח המורשה ואת הפעולות שעשה, מיום מינויו עד יום מתן הצו האמור, על אף כל פגם במינויו או בהמשך כהונתו;

(2) יראו את המפקח המורשה כאילו מונה למפקח מיוחד לפי סעיף קטן (ב) מיום מתן הצו.

(ז) חברה כאמור בסעיף קטן (א) אשר הממשלה, באישור ועדת הכספים של הכנסת, החליטה לגביה כאמור בסעיף 63א לחוק החברות הממשלתיות, תשל"ה-1975, לא יחולו עליה הוראות סעיף זה.

(ח) מטעמי גיוס הון בחוץ לארץ או מטעמי קידום היצוא הישראלי, רשאית הממשלה, באישור ועדת הכספים של הכנסת, להחליט שהוראות סעיף זה לא יחולו על חברה כאמור בסעיף קטן (א).

(ט) סמכויות מפקח מיוחד ותוקף פעולותיו לא ייפגעו מחמת פגם במינויו או בהמשך כהונתו.

סמכות לדרוש שירותים

12. (א) שר רשאי בצו להורות לכל העוסק בשירות בר-פיקוח, לעשות כל שירות, בעצמו או על-ידי שליחיו, שבתחום עסקו או מקצועו כפי שיורה השר.

(ב) השכר שהעושה שירות לפי סעיף זה יהיה זכאי לקבל ייקבע על-ידי השר בצו.

עריכת בקורת

13. (א) שר רשאי בצו, אם הוא סבור שהדבר דרוש כדי להבטיח את ביצוע סמכויותיו לפי חוק זה, להורות, שענין פלוני יבוקר על-ידי אדם (להלן – המבקר) במקום שפורש בצו.

(ב) למבקר יהיו כל הסמכויות הנתונות לוועדות חקירה לפי סעיף 3 לפקודת ועדות חקירה.

החזרת הוצאות

14. (א) נתחייב אדם לפי חוק זה לבצע פעולה מסויימת, ונמנע מלבצעה, כולה או חלקה, ולדעת השר שנתן את הצו אין סיבה המצדיקה הימנעות זו, רשאי הוא למנות אדם לביצוע הפעולה, ולגבות מן החייב בביצועה כדרך שגובים חוב, את כל ההוצאות הסבירות שהוצאו לביצוע הפעולה ושלא היו מוציאים אילו נעשתה על ידי החייב לעשותה.

(ב) כל קביעה של שר לענין שיעור ההוצאות שיש לגבותן כאמור דינה, בכל הנוגע לזכות הערר על פי הפרק השלישי, כדין צו אישי; כדי למנוע ספק ייאמר כאן במפורש, כי החוב לא יהיה ניתן לגביה כל עוד לא חלפה התקופה להגשת הערר, ואם הוגש ערר – כל עוד לא ניתנה החלטת ועדת העררים.

15. שר רשאי בצו להורות כל הוראה משלימה וכל הוראת לוואי הדרושות לביצוע סמכויות לפי פרק זה, לרבות הוראות בדבר דרכי אכיפתם של צווים.

סמכות ליתן צווים שונים

16. מתן צו לפי סעיף אחד לפרק זה לא יגרע מסמכות של שר לתת צו לפי סעיף אחר לפרק זה.

פרק שני 1: יציבות מחירים

פרק שני 2: הפסקת בניה

צו הפסקה זמני

16. (א) ראה בית משפט שלום כי מתבצעת פעולת בניה בהפרת צו לפי חוק זה, רשאי הוא לצוות, על פי בקשתו של מי שרשאי להגיש תביעה כאמור בסעיף 41 ובמעמדו בלבד, כי פעולת הבניה תיפסק.

(ב) בצו לפי סעיף קטן (א) (להלן – צו הפסקה זמני) ייאסר על כל מי שנראה לבית המשפט אחראי לביצוע הבניה, ועל כל מי שעובד בשירותו, להמשיך בפעולת הבניה, אף אם יש בידו היתר לכך לפי חוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965.

(ג) תקפו של צו הפסקה זמני יפקע שלושים יום לאחר נתינתו, או לאחר תקופה קצרה יותר שקבע בית המשפט, אם לא הוגש כתב אישום על הבניה.

(ד) הרואה עצמו נפגע על ידי צו הפסקה זמני רשאי לפנות לבית המשפט שנתן את הצו ולבקש את ביטולו.

(ה) הוגש כתב אישום, רשאי בית המשפט שלפניו הוגש לבטל צו ההפסקה הזמני או להאריך את תקפו, בתנאים או בלי תנאים; ועם נתינת פסק הדין רשאי בית המשפט לעשות את הצו לסופי, בשינוי או בלי שינוי, להאריך את תקפו לתקופה הנראית לו, או לבטלו.

עונשין

16.א. (בוטל)

פרק שני 3: סייגים לעסקאות בציד צבאי

פרק שלישי: עררים

17. (א) שר המשפטים ימנה ועדות עררים לענין חוק זה.

(ב) כל ועדת עררים תהיה של שלושה; ליושב-ראש הועדה ימונה שופט בית משפט מחוזי ובין יתר חבריה יהיה לפחות אחד שאיננו עובד-מדינה.

(ג) שר המשפטים רשאי למנות חברים חלופים לוועדה.

(ד) הודעה על מינוי ועדת עררים, על הרכבה ועל מענה תפורסם ברשומות.

זכות ערר

18. (א) הרואה עצמו נפגע על ידי צו אישי לפי חוק זה, רשאי, תוך חמישה-עשר יום מהיום שהצו הגיע לידיעתו, לערור עליו לפני ועדת עררים; יושב-ראש הועדה רשאי להאריך את התקופה להגשת הערר אם ראה סיבה מוצדקת.

(ב) הגשת ערר על צו לא תעכב את ביצועו זולת אם החליט על כך יושב-ראש הועדה, לאחר שנתן הזדמנות לשר או לנציגו להשמיע את טענותיהם.

(ג) ועדת עררים רשאית לאשר את הצו, לבטלו או לשנותו או לאשרו בתנאים שתתנה או בסייגים שתקבע, ובכלל זה תנאים וסייגים שהועדה תהיה רשאית לשנותם מדי פעם בפעם. החלטת הועדה היא סופית; אולם רשאית היא לחזור ולדון באותם התנאים והסייגים שהיא רשאית לשנותם מכוח החלטה קודמת.

(ד) עברו תשעה חדשים מיום מתן הצו האישי והיה הרואה עצמו נפגע על ידי סבור שחלפו הנסיבות שהצדיקו מתן צו אישי לפי חוק זה, רשאי הוא לפנות לשר שנתן את הצו, בבקשה לבטלו או לשנותו, ודין סירובו של השר, בכל הנוגע לזכות הערר, כדין צו אישי לפי חוק זה.

(ה) הוגש ערר על סירובו של השר וועדת העררים אישרה את המשך קיומו של הצו, עם שינויים או בלי שינויים, לא ייזקק השר לכל בקשה נוספת לפי סעיף זה אלא כתום שלושה חדשים מיום החלטת ועדת העררים.

ועדת עררים – סדרי דין

19. (א) לוועדת עררים יהיו כל הסמכויות הנתונות לוועדת חקירה לפי סעיף 5 לפקודת ועדות חקירה.

(ב) היה עובד מדינה בין חברי הועדה, לא ישב בדיון על צו שנ ניתן על-ידי השר הממונה עליו.

(ג) שר המשפטים יתקין תקנות הקובעות את סדרי הדין בפני ועדת עררים, ובמידה שלא נקבעו, תקבע אותן הועדה עצמה.

פרק רביעי: מניעת רווחים מופקעים והגנה על תכנון הייצור החקלאי

סימן א': מניעת רווחים מופקעים במצרכים

איסור על מחיר מופקע

20. (א) (בוטל)

(ב) לא נקבע למצרך בר-פיקוח מחיר מכסימלי, לא לפי חוק זה ולא לפי חיקוק אחר, ולא נקבע ריווח מכסימלי שמותר להפיק ממכירתו – לא ימכור אדם אותו מצרך ולא יציע למכרו במחיר שיש בו למוכר יותר מריווח סביר.

(ג) לענין סעיף זה, "נקבע" – נקבע בהוראה החלה על האדם שהוטלה עליו הגבלה לפי סעיף זה.

הצגת מחיר

21. (בוטל)

המחיר במודעה לרבים

21א. (בוטל)

איסור סירוב

22. לא יסרב אדם סירוב בלתי סביר למכור מצרך בר-פיקוח הנמצא במלאי שלו, ואם הוצג מחירו של המצרך לפי סעיף 21 – לא יסרב סירוב בלתי סביר למכרו במחיר שהוצג.

איסור אגירה

22א. (א) לא יאגור אדם מצרך בר-פיקוח, לא יעלימו ולא יעכב את הוצאתו לשוק.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על יצרן אותו מצרך, על עושה שירות המחזיק את המצרך לניהול תקין של עסקו ועל מי שמחזיק את המצרך כמלאי המשמש לו לייצור במפעלו.

(ג) היה לשר יסוד סביר להניח כי נסיבות הענין מצדיקות החזקת מצרך בר-פיקוח בכמות העולה על הכמות הדרושה לניהול התקין של העסק, רשאי הוא להתיר החזקה כאמור.

איסור התנאה על מכר

23. לא יתנה אדם על מכירת מצרך בר-פיקוח תנאי שהקונה יקנה ממנו מצרך אחר, או שישלם למתווך פלוני דמי עמילות או שכר תיווך, או כל תנאי אחר, אלא אם הסיבה להתנאה היתה מילוי הוראה שניתנה כחוק.

הצדדים במכירת מצרך בר-פיקוח

24. (בוטל)

חשבון וקבלה במכירת מצרכים בני-פיקוח

25. (א) מכר אדם מצרך בר-פיקוח לשאינו צרכן, יתן לו, לא יאוחר משעת מסירת המצרך, חשבון חתום בידו או בשמו, שיפורט בו:

(1) המספר הסידורי של החשבון;

(2) שם המוכר ומען מקום עסקו;

(3) שם הקונה ומענו;

(4) שיעורו ותיאורו של המצרך שנמכר;

(5) המחיר שבו נמכר המצרך, בפירוט חישובי התמורה בעד מסירה, אריזה, ביטוח וכיוצא באלה, במידה שנכללו בחישוב המחיר;

(6) תיאורו של כל שירות שנעשה לרגל מכירת המצרך;

(7) תאריך המכירה;

(8) תאריך החשבון;

(9) כל פרט אחר שייקבע על ידי שר בצו.

(ב) קיבל אדם מחיר של מצרך בר-פיקוח שמכר למי שאינו צרכן בלבד, יתן למשלם קבלה חתומה בידו או בשמו המפרטת את הסכום שישולם וכן את המספר הסידורי והתאריך של החשבון שבקשר אתו שולם הסכום.

(ג) שולם מחירו של המצרך במעמד מתן החשבון, רשאי המוכר לערוך את החשבון והקבלה בתעודה אחת.

(ד) מכר אדם מצרך בר-פיקוח לצרכן, יתן לקונה אם דרש זאת או אם קבע שר, בצו, חובה לעשות זאת, קבלה חתומה כאמור בסעיף קטן (ב), המפרטת את המחיר ששולם ואת שיעורו ותיאורו של המצרך שמכר.

(ה) אדם, למעט צרכן, שנתן או שקיבל חשבון או קבלה על פי סעיף זה, או גם זה וגם זה ישמור אותם או העתק מהם, עד תום ששה חדשים מיום נתינתם או קבלתם.

סימן ב': מניעת רווחים מופקעים בשירותים

איסור עשיית שירות תמורת שכר מופקע

26. (א) (בוטל)

(ב) (בוטל)

(ג) לא נקבע כל שכר מכסימלי לשירות בר-פיקוח, לא לפי חוק זה ולא לפי כל חיקוק אחר, לא יעשה אדם אותו שירות, ולא יציע ולא יסכים לעשותו, בשכר שלמעלה מהסביר.

(ד) לענין סעיף זה, "נקבע" – נקבע בהוראה שחלה על האדם שהוטלה עליו הגבלה לפי סעיף זה.

הצגת תעריפי שכר בעד שירותים בני-פיקוח

27. (בוטל)

איסור לסרב לעשיית שירות בר-פיקוח

28. (א) מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא עשיית שירות בר-פיקוח לא יסרב סירוב בלתי סביר לעשיית אותו שירות, ואם ניתן עליו צו לפי סעיף 27, לא יסרב סירוב בלתי סביר לעשות את השירות בעד השכר שהוצג כאמור באותו סעיף.

(ב) לא יתנה אדם על עשיית שירות בר-פיקוח תנאי, שמבקש השירות יזמין שירות נוסף, או יקנה מצרך כל שהוא, או ישלם למתווך פלוני דמי עמילות או שכר תיווך, או כל תנאי אחר, אלא אם הסיבה להתנאה היתה מילוי הוראה שניתנה כחוק.

חשבון וקבלה בעשיית שירות

29. (א) עשה אדם שירות בר-פיקוח יתן למקבל השירות, אם דרש זאת, או אם קבע שר, בצו, חובה לעשות זאת, חשבון חתום בידו או בשמו, שיפורטו בו:

(1) שם עושה השירות ומען מקום עסקו;

(2) שם האדם שבשבילו נעשה השירות ומענו;

(3) תיאור השירות ופרטיו;

(4) שכר השירות;

(5) תאריך השירות ומקומו;

(6) תאריך החשבון;

(7) כל פרט אחר שיקבע שר בצו.

(ב) קיבל אדם שכרו של שירות, יתן למשלם, אם דרש זאת, או אם קבע שר בצו חובה לעשות זאת, קבלה חתומה בידו או בשמו, המפרטת את השירות שנעשה ואת השכר ששולם בעדו.

(ג) שר רשאי לפטור, בצו, כל עושה שירות מהחובה המוטלת עליו לפי סעיף זה, ובלבד שיתן לאדם המקבל את השירות כרטיס המפרט את –

(1) שם עושה השירות;

(2) מקומה ותאריכה של עשיית השירות;

(3) סוג השירות;

(ד) המוסר חשבון או קבלה לפי סעיף זה או גם זה וגם זה ישמור העתק מהם עד תום ששה חדשים מיום מסירתם.

סימן ג': מניעת חריגה מתכנון הייצור של חלב ועופות חיים

פרק חמישי: הוראות כלליות

חיפושים ותפישות

30. (א) מי שהוסמך לכך בכתב על ידי שר, רשאי, אם הוא משוכנע שהדבר דרוש כדי להבטיח את ביצועו של חוק זה או למנוע עבירה על הוראותיו –

(1) להיכנס לכל מקום ולערוך בו חיפוש; אולם אין להיכנס למקום המשמש למגורים בלבד אלא על פי צו חיפוש מאת בית משפט מוסמך והוראות הסעיפים 19-23 לפקודת הפרוצידורה הפלילית (מאסר וחיפושים) יחולו בשינויים המחוייבים על חיפוש לפי פסקה זו;

(2) לתפוס דבר שיש לו יסוד סביר להניח שנעברה בו עבירה לפי חוק זה, או שעשוי לשמש ראיה במשפט על עבירה כאמור.

(ב) דבר שנתפס לפי סעיף קטן (א), מותר להחזיק בו עד שבית משפט שלפניו הוגשה תביעה פלילית על עבירה שנעברה ביחס לאותו דבר, יחליט מה יעשה בו; לא הוגשה תביעה כאמור תוך תשעים יום מיום התפיסה – יוחזר הדבר; נתעורר ספק למי להחזירו – יכריע בית משפט השלום שבתחום שיפוטו נתפס הדבר על פי בקשת אדם התובע טובת הנאה בו, או על פי בקשת השר.

(ג) המחזיק דבר שנתפס לפי סעיף קטן (א) יטפל בו כדרך בעלים; לא טיפל כך והדבר נשמד או ניזוק – ישולמו לבעליו פיצויים מאוצר המדינה.

מסירת ידיעות, תעודות ודוגמאות

31. (א) כל אדם חייב, לפי דרישתו של שר או של מי שהוסמך על ידיו בכתב, למסור לו או לשליחיו שהוסמכו לכך בכתב את הידיעות, הדוגמאות, הפנקסים ושאר התעודות שלדעת הדורש יש בהם כדי להבטיח או להקל את ביצועו של חוק זה. דרשו שר או המוסמך מסירת דוגמאות – יימסרו הדוגמאות ללא כל תשלום.

(ב) הוראות סעיף 30(ב) ו-(ג) יחולו, בשינויים המחוייבים, על החזקתן והחזרתן של תעודות

שנמסרו לפי סעיף קטן (א).

(ג) דוגמאות שנמסרו לפי סעיף קטן (א) או שנתפסו לפי סעיף 30, מותר לבדקן במעבדה ולנהוג בהן בכל דרך אחרת.

חקירות

32. (א) מי שהוסמך לכך בכתב על ידי שר, רשאי לחקור כל אדם, שיש לו לפי הנחתו ידיעה על עבירה לפי חוק זה, בכל ענין הנוגע לאותה עבירה.

(ב) (בוטל)

(ג) תשובות הנחקר לפי סעיף קטן (א) יירשמו וייחתמו כאמור בסעיף 3 לפקודת הפרוצידורה הפלילית (עדות), וסעיף 4 לפקודה האמורה יחול לגביהן.

מכירת סחורות תפוסות

33. נתפס דבר כאמור בסעיף 30(א) והדבר הוא בעל חיים או מצרך העלול להתקלקל אם לא יימכר מיד, בין בגלל טיבו המיוחד ובין מסיבה אחרת, או שהוא חיוני, לדעת השר, לקיום אספקה סדירה או שירותים ציבוריים סדירים, רשאי השר להורות שהדבר יימכר על ידי מכרז פומבי או במחיר המקובל באותו יום; דמי הממכר יופקדו בידי השר ויחולו עליהם הוראות אלה:

(1) הוגשה תביעה פלילית נגד אדם על עבירה שעבר ביחס לדבר שנתפס, ינהגו בדמי המכר כפי שיורה בית המשפט;

(2) לא הוגשה תביעה פלילית כאמור תוך תשעים יום מיום שנתפס הדבר – יחליט בית משפט השלום שבתחום שיפוטו נתפס הדבר, על פי בקשת כל אדם התובע את הדבר או טובת הנאה בו או על פי בקשת השר, למי מגיעים דמי המכר או כל טובת הנאה בהם, והם יוחזרו בהתאם לכך;

(3) לא הוגשה כל תביעה לבית משפט השלום ביחס לדמי המכר תוך תשעים יום מתום תקופת תשעים הימים המפורשת בפסקה (2), יחולטו וינהגו בהם כפי שיורה השר שבידו הופקדו.

תקנות סדרי דין

34. שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי הדין בבית משפט השלום בהליכים לפי סעיף 30(ב) וסעיף 33(2) ופרסום הודעות על הפקדת דמי מכר לפי סעיף 33.

הצגת רשיון או היתר

35. הטוען שיש בידו רשיון או היתר שניתן לפי חוק זה חייב, לפי דרישה, להראות את הרשיון או את ההיתר לכל אדם שהוסמך לכך על ידי שר.

תחילתם של צווים

36. (א) צו שאינו בר-פעל תחיקתי תחילתו ביום שנמסר לאדם הנוגע בדבר, אם לא נקבע בו תאריך מאוחר יותר, וצו שנשלח אל אדם בדואר רשום לפי מען מקום מגוריו הרגיל או מקום מגוריו האחרון, או מקום עסקו הרגיל או מקום עסקו האחרון, רואים אותו כאילו נמסר לו כתום ארבעים ושמונה שעות משעה שנמסר לדואר למשלוח.

(ב) בסעיף זה, "צו" פירושו כפירוש הביטוי "תקנה" בפקודת הפרשנות.

מסירת תפקידים לתאגיד

37. כל תפקיד ששר רשאי למסור לפי חוק זה, רשאי הוא למסרו לתאגיד, ומשעשה זאת לא יהיה תוקף לכל הגבלה שהוטלה על אותו תאגיד בין על-פי דין ובין באופן אחר, במידה שהיא עלולה למנוע אותו מלמלא התפקיד שנמסר לו, וכל מגבלה כזו לא תפטור אותו מלמלא אותו; ובלבד שאם היה התאגיד אגודה שיתופית – לא ימסור שר תפקיד כאמור אלא לאגודה מרכזית, כמשמעותה בפקודת האגודות השיתופיות.

אגרות

38. שר רשאי לקבוע, בצו, אגרות בעד מתן רשיון או היתר או בעד חידושם או הוצאת כל מסמך אחר הניתן לצורך חוק זה.

עונשין

39. (א) מי שעשה אחת מאלה:

(1) עבר על הוראה מהוראות סעיפים 16 יג, 16 יד, 20, 22, 22א, 26, 28 ו-29א;

(2) לא קיים צו לפי סעיף 8, או צו לסגירת מפעל שניתן לפי הוראות חוק זה,

דינו – מאסר חמש שנים או קנס 200,000 לירות; ואם נעברה העבירה בתקופה שלפני צו של שר העבודה חל במדינה כולה פרק ד' לחוק שירות עבודה בשעת חירום, תשכ"ז-1967, או בנסיבות מחמירות אחרות, דינו – מאסר שבע שנים או קנס 300,000 לירות.

(א1) על אף האמור בחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957, יהיה גם בית משפט השלום מוסמך לדון בעבירות לפי סעיף קטן (א), ובלבד שלא יטיל עונש מאסר העולה על שלוש שנים.

(ב) מי שעשה אחת מאלה:

(1) לא קיים צו הפסקה שניתן לפי סעיף 16;

(א1) פעל בענין הטעון רשיון או היתר לפי חוק זה, ללא רשיון או היתר בני-תוקף;

(2) הפר תנאי של רשיון או היתר שניתן לפי חוק זה;

(3) הרשה לאחר להשתמש ברשיון או בהיתר שניתן לו לפי חוק זה ושאינו ניתן להעברה;

(4) מסר פרטים לא נכונים בבקשה שהגיש לפי סעיף 16טו;

(5) עבר על הוראת סעיף 23,

דינו – מאסר שלוש שנים או קנס 100,000 לירות, ובעבירה נמשכת לפי פסקה (1) – קנס נוסף 1,000 לירות או מאסר נוסף שבעה ימים לכל יום שבו נמשכה העבירה; ואם נעברה העבירה בנסיבות מחמירות, דינו – מאסר חמש שנים או קנס 200,000 לירות, ובעבירה נמשכת לפי פסקה (1) – קנס נוסף 2,000 לירות או מאסר נוסף כאמור.

(ג) מי שעשה אחת מאלה, דינו מאסר שנה או קנס 50,000 לירות:

(1) הפריע לאדם מוסמך לבצע את סמכויותיו לפי חוק זה או מנע זאת ממנו;

(2) סירב להראות לאדם מוסמך פנקס או תעודה אחרת הנוגעים לחקירה הנערכת לפי חוק זה;

(3) משנדרש למסור ידיעות או להמציא פנקסים או תעודות לפי סעיף 31 או משנחקר לפי סעיף 32 – לא השיב תשובות נכונות ומלאות או לא המציא תעודות נכונות;

(4) עבר על הוראה מהוראות חוק זה שאינה מפורטת בסעיפים קטנים (א) או (ב).

אחריותו של חבר בני-אדם

39א. נעברה עבירה לפי חוק זה בידי חבר בני-אדם, יאשם בעבירה גם כל אדם אשר בשעת ביצוע העבירה היה, באותו חבר בני-אדם, מנהל פעיל, שותף – למעט שותף מוגבל – או עובד מינהלי בכיר האחראי לאותו תחום, אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט כל האמצעים הסבירים להבטחת שמירתו של חוק זה.

אחריותו של מעביד ומרשה

39ב. נעברה עבירה לפי חוק זה בידי עובד במהלך עיסוקו של מעבידו, או בידי מורשה כשהוא פועל בתחום תפקידיו, יאשם בעבירה גם מעבידו או מרשהו, אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט כל האמצעים הסבירים להבטחת שמירתו של חוק זה.

הגנה לעובד ומורשה

39ג. תהיה הגנה לעובד או למורשה הנאשם בעבירה לפי חוק זה, אם יוכיח שפעל בשם מעבידו או בשם מרשהו ובהתאם להוראותיו, וכי האמין בתום לב שאין במעשהו משום עבירה על חוק זה.

סמכויות נוספות של בית המשפט

39ד. (א) הורשע אדם בעבירה לפי סעיפים 39 עד 39ב, רשאי בית המשפט, נוסף לכל עונש אחר, לצוות –

- (1) כי מצרכים של הנאשם שבהם נעברה העבירה או דמי מכרם יחולטו, כולם או מקצתם;
- (2) כי מפעל של הנאשם, שבו או לגביו נעברה העבירה, ייסגר לתקופה שיקבע בית המשפט ובדרך שיקבע;
- (3) כי רשיון שניתן לנאשם יבוטל או יותלה לתקופה שיקבע בית המשפט;
- (4) כי ריווח בלתי סביר שבא לידי הנאשם בקשר לעבירה יוחזר לאדם שממנו נתקבל, או יחולט כולו או מקצתו, ובלבד שלפני שיצווה על חילוט ריווח בלתי סביר יתן בית המשפט, במידה שהדבר מעשי, הזדמנות לאדם שממנו נתקבל להשמיע את דברו;
- (5) כי אמצעי הובלה, שהוא קנין הנאשם וששימש מכשיר לביצוע העבירה, יחולט.

(ב) הורשע אדם בעבירה על הוראה מהוראות פרק שני 3, יצווה בית המשפט, בנוסף לכל עונש שהוא רשאי להטיל, כי הנאשם ישלם לאוצר המדינה את סכום העמלה או שוויה שקיבל שלא כדין; הוראה זו לא תחול אם הגישה המדינה תובענה אזרחית על הסכום או השווי האמור לפני שנסתיימו ההליכים הפליליים, והיא אינה גורעת מכוח המדינה לתבוע את הסכום או השווי בדרך תובענה אזרחית אם לא ניתן לקיים את ההליכים הפליליים או אם הם נפסקו.

סגירת מפעל לפני בירור משפט

39ה. הוגש כתב אישום על עבירה של ניהול מפעל ללא רשיון הדרוש לניהולו או הפרת תנאי יסודי שברשיון, רשאי בית המשפט שמוגש לו כתב האישום לצוות, על פי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה או פרקליט מחוז, שהמפעל שלגביו נעברה העבירה ייסגר לתקופה שקבע בצו או עד לסיום בירור המשפט; לא יתן בית המשפט צו כאמור לתקופה העולה על חמישה ימים אלא לאחר שנתן לנאשם הזדמנות להשמיע טענותיו; ניתן צו סגירה, רשאי הנאשם לערער על הצו תוך שלושים יום מיום שניתן, כאילו היה פסק דין.

פרסום פסק דין

39ו. בית המשפט רשאי לצוות שפסק דין חלוט או תמציתו יפורסמו ברבים, בצורה ובאופן שיקבע, ולהורות מי ישא בהוצאות הפרסום; אם הורה בית המשפט שהנאשם ישא בהוצאות הפרסום, יהיה דינן כדין קנס שהטיל בית המשפט.

חובת הראיה

40. הטוען שיש בידו רשיון או היתר שניתן לפי חוק זה – עליו הראיה.

כופר

40א. ראה המפקח כמשמעותו בחוק הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996 כי אדם עבר על הוראה מהוראות חוק זה, רשאי הוא, באישור היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו ובהסכמת אותו אדם, לקחת מידו כופר כסף שלא יעלה על הקנס הגבוה ביותר שמותר להטילו בשל אותה עבירה; הוגש כתב אישום נגד האדם, אין לקבל כופר כסף בשל העבירה כל עוד לא עוכבו הליכי המשפט או התובע חזר בו מן האישום.

הגשת תביעה

41. (א) תביעה לדין לפי חוק זה לא תוגש אלא על-ידי היועץ המשפטי לממשלה או על ידי בא-כוחו, או בהסכמתו בכתב של היועץ המשפטי לממשלה.

(ב) הוראת סעיף קטן (א) לא תחול על תביעה בשל עבירה על סעיפים 20(א)(1), 21, 21א, 21ב, ועל צו שניתן לפי סעיף 21(ב) ו-27.

אצילת סמכויות

42. (א) שר רשאי לאצול לאחר מסמכויותיו לפי חוק זה, כולן או מקצתן, פרט לסמכות להתקין תקנות והסמכות לתת צווים בני-פעל תחיקתי, או צו לפי פסקה (3) לסעיף 5(ג).

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי שר לאצול לאחר את סמכותו לתת צווים הקובעים את מנות המצרכים שיימכרו לצרכן.

(ג) הודעה על אצילת סמכויות תפורסם ברשומות.

רשויות מבצעות

43. שר רשאי, בצו שניתן לפי חוק זה, למנות רשות מבצעת לביצוע הצו; והרשות המבצעת רשאית לתת כל הוראות שלדעתה יש בהן צורך לביצוע הצו.

הוראות מעבר

44. (א) בטלות –

(1) פקודת המצרכים ההכרחיים (מלאי), 1939;

(2) פקודת צרכי אוכל ומצרכים הכרחיים (פיקוח), 1939;

(3) פקודת הפיקוח על המזונות, 1942;

(4) תקנות-שעת-חירום (קיום האספקה והשירותים החיוניים) תשי"ז-1957;

(5) תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), 1944;

(6) תקנות ההגנה (תיקון פקודת הפיקוח על המזונות, 1942), 1942;

(7) תקנות ההגנה (תיקון פקודת הפיקוח על המזונות, 1942), 1943;

(8) תקנות ההגנה (תיקון פקודת הפיקוח על המזונות, 1942), 1944;

(9) תקנות ההגנה (הטלת פקודת הפיקוח על המזונות, 1942), 1942;

(10) תקנות ההגנה (הפיקוח על המזונות), 1942,

(להלן בסעיף זה – "הדינים הפוקעים"); וכל מקום בכל חיקוק או בכל מסמך אחר שמדובר על אחד הדינים הפוקעים יראו אותו מיום תחילתו של חוק זה כמדובר על חוק זה.

(ב) כל צו שניתן לפי אחד הדינים הפוקעים ושהיה לו תוקף ערב תחילתו של חוק זה, יראוהו מאותו יום ואילך, כאילו ניתן מאת שר ביום תחילתו של חוק זה.

(ג) מקום שצו כללי אשר סעיף קטן (ב) חל עליו קובע הוראות ביחס למצרך מסויים יראו אותו מצרך כאילו הוכרז כמצרך בר-פיקוח לפי סעיף 4(א) ביום תחילתו של חוק זה.

(ד) כל מינוי של מפקח מורשה או של מבקר לפי אחד הדינים הפוקעים יראוהו כאילו נעשה על ידי שר לפי חוק זה.

(ה) כל מקום שמדובר בחוק על רשות מוסמכת, רשות מפקחת או מפקח, לצורך אחד הדינים הפוקעים, יראו אותו מיום תחילתו של חוק זה כאילו היה מדובר על שר.

(ו) בסעיף זה, "צו" פירושו כפירוש הביטוי "תקנה" בפקודת הפרשנות.

(ז) הוראות סעיף זה באות להוסיף להוראות פקודת הפרשנות ולא לגרוע מהן.

עררים תלויים ועומדים

45. ערר שהיה תלוי ועומד ערב תחילתו של חוק זה לפני ועדת עררים שהוקמה לפי סעיף 2 לחוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה (הוראות שעה) (מס' 9), תשט"ו-1955, והועדה התחילה לדון בו, תוסיף הועדה לדון בו, אלא שהחל מיום תחילתו של חוק זה היא תתחשב בהוראותיו, למעט ההוראות הקובעות סייגים פורמליים לתקפם של צווים, שאין להם אח בדין הפוקע שלפיו ניתן הצו המעורר.

תוקף החוק

46. (א) הגבלות שהוגבל בהן אדם בכל מסמך או התקשרות, אין בהן משום הגנה מפני הדרישה למלא הוראה על פי חוק זה.

(ב) כל מקום שהוראה בחוק זה סותרת הוראת כל חוק אחר, ההוראה שבחוק זה – עדיפה;
אך אין הוראת סעיף זה באה לפגוע –

(1) בהוראת סעיף 9 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948;

(2) בהוראת סעיף 11 לחוק העונשין;

(3) בכל הוראה מהוראותיו של חוק שירות בטחון, תש"ט-1949.

(ג) לענין סעיף קטן (ב), "חוק זה" – למעט התקנות שהותקנו והצווים שניתנו על פיו.

ביצוע ותקנות

47. (א) הממשלה רשאית להעניק לכל אחד מחבריה את הסמכות לבצע חוק זה ולהתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצוע.

(ב) הענקת סמכויות לפי סעיף קטן (א) יכולה להיות כללית או מסוייגת.

(ג) הודעה על הענקת סמכויות לפי סעיף קטן (א) תפורסם ברשומות.

תחילה

48. תחילתו של חוק זה היא ביום ח' בטבת תשי"ח (31 בדצמבר 1957).